

Železna pesem.

Črni nasipi, nad njimi žar,
za gramozom hrum in žvižg in vdar,
nad hrumom in žvižgom in vdarom cevi
in žrjavi med vitkimi dimniki,
nad njimi noč, pod nebom dan,
— disharmonija, spev ubran...

Iz dimnikov vije se žalen flor,
pod dimniki se jezi nestvor,
ne zdravja, ne mišic, mesa, ne krvi
nikoli, nikoli dovolj mu ni;
včeraj padel je oče, jutri bo sin,
čez teden, čez mesec pogine brat, —
kaj njemu, če v spremstvu bolečin
ga pojmeta mati in sestra iskat?...

Vsi krepki, vsi čvrsti otirajo
s čel srage si, tiho umirajo,
in oče ne vé in sin ne vé,
kako daleč pot njegova gre,
še koliko ur, še koliko dni
nestvor ga živega pusti —

Črni nasipi, nad njimi žar,
za gramozom hrum in žvižg in vdar,
nad hrumom in žvižgom in vdarom cevi
in žrjavi med vitkimi dimniki, —
pred žarom in dimniki čaren vrt,
za žvižgi, za vdari, za hrumom smrt...

Stano Kosovel.

Himna o carju mavričnih kač.

Peljal sem se na motornem kolesu s hitrostjo splašenih in do krvi pretepenih človeških misli.
Bliskoma so zginjale vasi, mesta, gozdovi. Rdeče so bile pokrajine kakor škrlat:

(Popolnoma nag, sem nizko letel v zraku, lahno veslajoč z ogromnimi perotmi,
in v meni je rastla želja, da bi se že skoro dvigal med peklom in nébesom.)

Volčjo temo so razsvetljevali bliski in v fati
morgani, ki se je naglo skrila za oblake s skoki
vrečastega kenguruja, sem zagledal prepade, ki so
se vrtali v zemljo kakor lijaki, jezerske gladine, ki
so se zdele kakor orjaška gibljiva zrcala, drevesa z
njihovimi vejami kakor človeške roke, — v njih
vrhovih so gnezdile najrazličnejše opice, — velereke
z njihovimi pritoki kakor pravljicne kače z mladiči,
puščave kakor velikanske zakurjene peči, vulkane
z bruhajočo lavo kakor ognjeni vodometi, slapove,
ki so se zdeli kakor vedno se lomeči stekleni
svedri, železniške viadukte, ki so bili kakor jezdec
v oklepah, kolodvore kakor mravljišča, in z njihovimi
križastimi tiri kakor brizgalnice, tvornice kakor
retorte z epruvetami, smodnišnice kakor viseči
pizanski stolpi, cirkuška mesta z donebesnimi, ozkimi
hišami, ki so se zdele s svojimi okni kakor ustne
harmonike, — ravnokar je žvižgal veter po ulicah
in jih zavijal v megle.

Tedaj sem se pogledal, in z grozo v lesketajočih kameleonovih očeh sem
videl, da so me držale objete številne mavrične kače, — toda jaz sem se dvigal
še hitreje, kakor na glavo postavljen zračni vrtinec, njih v čudnem ognju svetlikajoče
se meduzine glave z baziliskovimi očmi so se odmikale od mene in predirale s svojimi
pogledi kakor meči moje vedno nemirno srce, ki se je zdelo kakor reflektor, — temo
pred seboj sem videl razsvetljeno kakor da imam na prsih pritrjeno električno luč,
— in že sem jih videl, ko so se s svojimi dletastimi zobmi zasekale v moja prsa, ki
so se mi zazdela kakor nezaklenjen tabernakelj, lomile in zastrupljevale hostije v
mojem ciboriju.

(Vztrepetal sem bolečin, vendar si nisem pokrill vlažnih svojih oči z rokami.)

In naenkrat sem se videl gorečega, spremenjen čuvstveno kakor v okamenelo
letečo veverico, moji tenki in mehki ženski lasje so plapolali v vetru kakor zastavice,
roke in noge, ki so se zdele kakor prebodene, in peroti so bile kakor žive plamenice,
— in ko sem prijel z gorečimi rokami ostudno belouško, ki mi je stiskala grgrajoče
grlo in ki sem jo vrgel v velikem loku od sebe, sem začutil okoli vratu na dolgi
veržici visečo srebrno piščalko, dar belih vil rojenic.